

Закон о равноправности полова

Закон о равноправности полова гарантује једнакост полова за све у свим сферама друштва, укључујући, али не ограничавајући се на, образовање, економију, запошљавање и рад, социјалну и здравствену заштиту, спорт, културу, јавни живот и медије.
(„Службени гласник БиХ“, број 16/03, 102/09 и 32/10)

Закон о равноправности полова у БиХ усвојен је 2003. године, а допуњен 2009. године, док је пречишћени текст објављен 2010. године.

Облици дискриминације

Закон забрањује дискриминацију на основу пола и сексуалне оријентације. Дискриминација на основу пола постоји ако је лице или група лица стављена у неповољнији положај на основу пола.

Директна полно заснована дискриминација постоји када је лице или група лица једног пола третирана или може да буде третирана неповољније у односу на друга лица или групе у истој или сличној ситуацији.

Индиректна полно заснована дискриминација постоји када наизглед неутрална правна норма, критеријум или пракса једнака за све ставља или може да стави лице или групу лица једног пола у неповољнији положај у односу на лице или групе лица другог пола.

Узнемиравање је било које нежељено понашање засновано на полу, чији је циљ или ефекат повреда достојанства лица или групе, те стварање застрашујућег, непријатељског, деградирајућег, понижавајућег или увредљивог окружења.

Сексуално узнемиравање је било које непожељно вербално, невербално или физичко понашање сексуалне

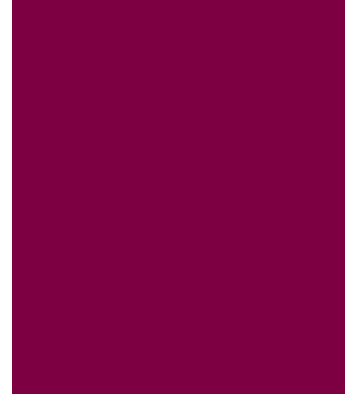
природе, чији је циљ или посљедица кршење дигнитета лица или групе, нарочито када такво понашање ствара застрашујуће, непријатељско, понижавајуће или увредљиво окружење.

Полно засновано насиље је било које понашање које изазива или може да изазива физичку, менталну, сексуалну или економску штету или патњу, као и пријетња таквим понашањем које спутавају лице или групу лица да ужива у својим људским правима и слободама у јавном и приватном животу. То може да обухвата насиље у породици или насиље у широј заједници, почињено или толерисано од стране власти, као и насиље по основу пола, у случају оружаног сукоба.

Виктимизација настаје када се лице или група лица доведе у неповољнији положај због одбијања налога за дискриминаторским поступањем, због пријаве дискриминације или свједочења у поступку заштите од дискриминације или ако је на било који начин учествовала у поступку вођеном због дискриминације на основу пола.

Поред тога, Закон одређује да дискриминација у језику постоји када се само један граматички род користи као генерички термин.

Закон о равноправности полова прописује да једнака заступљеност жена и мушкараца постоји када је један пол заступљен са најмање 40 одсто у органима на свим нивоима власти у БиХ (државном, ентитетском,

кантоналном и општинском нивоу). То обухвата законодавну, извршну и судску власт, политичке странке, правна лица с јавним овлашћењима и друга тијела која дјелују под контролом државе, ентитета, кантона, општина и градова, као и именована у делегације и међународне организације односно тијела,.

Примјери дискриминације:

- *Надређено лице или колега, односно колегиница константно на непожељан начин коментарише свог сарадника или сарадницу и ставља руке око његовог, односно њеног струка.*
- *Жена је отпуштена са посла током свог породилшког одсуства.*
- *Мање квалификованој кандидаткињи за посао у вртићу даје се предност у односу на више квалификованог кандидата под претпоставком да жене тај посао раде боље од мушкараца.*
- *Постотак жена именованих на положаје у јавним органима далеко је испод 40 процената.*

Примјери неједнакости

- *У руралним подручјима власништво над земљом и другом имовином готово увијек је на мушкарцима, иако жене подједнако доприносе остваривању економских потреба њихових породица.*
- *Медији не обезбјеђују једнак удио медијског простора политичаркама у односу на политичаре, посебно током предизборних кампања.*

Обавезе надлежних органа

Закон о равноправности полова у БиХ успоставио је институционалне механизме за равноправност полова - Агенцију за равноправност полова на државном нивоу и џендер центре на ентитетском нивоу - да би пратили и омогућили примјену Закона и Џендер акционог плана БиХ. Осим тога, сви други државни органи имају обавезу да предузму све одговарајуће и потребне мјере ради спровођења одредаба прописаних овим Законом, као

и Џендер акционим планом БиХ. Они то морају учинити уводећи мјере за постизање равноправности полова, усвајањем нових или измјеном постојећих закона, примјеном Џендер акционог плана БиХ, прикупљањем података, вођењем евиденције, анализирањем и представљањем статистичких података разврстаних по полу.

Агенција за равноправност полова и Џендер центри примају захтјеве, изјаве и жалбе особа или група, које указују на кршење Закона.

Судска заштита и казнене одредбе

Свако лице које тврди да је жртва дискриминације може да потражи судску заштиту кроз постојеће поступке или се заштита може тражити кроз подношење посебне тужбе за заштиту од дискриминације у складу са Законом о забрани дискриминације („Службени гласник БиХ“, број: 59/09).

Јавни и приватни пружаоци правне помоћи могу да помогну подносиоцу, односно подносиатељки тужбе давањем савјета о његовим, односно њезиним правима, те подношењем тужбе за дискриминацију.

Институција омбудсмана за људска права БиХ може да прима жалбе које се односе на дискриминацију, те да савјетује подносиоце, односно подносиатељке тужбе о њиховим правима. Институција омбудсмана за људска права БиХ такође може да даје препоруке и мишљења, предлаже покретање поступка медијације, као и да иницира и учествује у судском поступку за прекршаје у име подносиоца, односно подносиатељке тужбе.

Сва лица која се сматрају жртвама сексуалног узнемиравања, узнемиравања и насиља на основу пола могу да пријаве починиоце у канцеларији надлежног тужиоца. Закон о равноправности полова прописује казну затвора у трајању од шест мјесеци до пет година за поједине дискриминаторске радње.